

комісіонером порівну, якщо інше не встановлене угодою сторін. Норма російського закону дозволяє стимулювати роботу комісіонера, який не буде просто виконувати вказівки комітента, а буде прагнути знайти можливість виконати свої зобов'язання так, що дозволять комітенту отримати більший прибуток, а також значно збільшити свої власні надходження.

Цивільне законодавство двох країн в цілому лише встановило суттєві умови договору комісії. Це викликано тим, що цивільні кодекси містять загальні положення про договори, а окремі договори розглядаються через призму загальних умов. ЦК України значно ширше окреслив коло суттєвих умов договору комісії. Ст. 1012 ЦК України називає серед інших такі: строковість або без визначення строку; з визначенням або без визначення території виконання; з умовою чи без умови асортименту; може встановлюватись зобов'язання комітента щодо утримання від укладення договору з іншими особами; предмет договору (характеристика майна) та ціна. Останні дві суттєві умови договору не встановлені главою 51 ЦК РФ. Суб'єкти України, що укладають договори з російськими комісіонерами, повинні це враховувати та безпосередньо в договорі деталізувати ці умови та інші, що вони визначають як суттєві.

Пропозиції, що запропоновані у цій роботі можуть бути враховані під час вивчення практики застосування законодавства про комісійну торгівлю сільськогосподарською продукцією як компетентними органами України та Російської Федерації. Таке взаємне збагачення піде на користь вдосконалення законодавства про договір комісії на продаж сільськогосподарської продукції, виграють від цього як виробники так і споживачі обох країн.

Використана література.

1. Вовк Ю.А. Договорные отношения колхозов с организациями и предприятиями. – М., 1962. С. 142.

2. Організаційно-правові засади розвитку аграрного і земельного ринків в Україні. – К., 2006. С.110.

Самсонова Я.О.

*Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»,
к.ю.н., асистент кафедри земельного та аграрного права*

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ БАГАТОРІЧНИХ НАСАДЖЕНЬ

Земельні ділянки, займаючи основне місце в системі об'єктів нерухомості, виступають системним утворенням з власною структурою та взаємозв'язком елементів, які її складають – водні об'єкти, ліси і багаторічні насадження. Їх природний зв'язок із землею, як єдиного цілого об'єкту, є безспірним, чого не можна стверджувати, аналізуючи чинне законодавство, щодо існування стійкого правового зв'язку між ними. За роки державної незалежності в умовах становлення ринкових відносин концепція віднесення речей до рухомих або нерухомих значно змінилася, що пояснюється зміною економічних та соціальних функцій нерухомості, зокрема земельних ділянок, в силу чого законодавство містить велику кількість суперечностей та прогалин. Особливо багато практичних та теоретичних питань виникає відносно визначення правового режиму багаторічних насаджень та земельних ділянок, на яких вони розміщені – чи це єдиний об'єкт, як зазначено у ст. 79 Земельного кодексу України, чи це самостійні об'єкти нерухомості, чи головна річ та її приналежність за цивільним законодавством тощо?

Проблема визначення багаторічних насаджень як окремих об'єктів цивільних прав виникла після надання роз'яснення Державним комітетом по земельним ресурсам України у Листі від 16.07.2004 р., № 14-17-11/6317 щодо порядку передачі часток земель та майна членам колективних сільськогосподарських підприємств і організацій у власність. Згідно з

яким відносини між новими власниками земельної ділянки (паю) та власником багаторічних насаджень (які не підлягають паюванню за п. 21 Методики уточнення складу і вартості пайових фондів майна членів колективних сільськогосподарських підприємств, у тому числі реорганізованих, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2001 р., № 177) мають бути врегульовані шляхом укладання цивільно-правових угод.

Отже, одним з головних аспектів розглядуваної проблематики є визнання або невизнання виноградних насаджень в якості окремих об'єктів цивільних прав.

В теорії цивільного права визначено чотири концепції співвідношення об'єктів матеріального світу із землею: самостійності усіх об'єктів; як складових частин головної речі; у якості приналежності до земельної ділянки та концепція складної речі (майнового комплексу).

На перший погляд чинне цивільне (ст. 373 Цивільного кодексу України) та земельне законодавство (ст. 79 Земельного кодексу України) не визнає самостійності правового режиму таких об'єктів як багаторічні насадження, але проблеми щодо паювання земель та укладання цивільно-правових договорів на практиці, предметом яких є багаторічні насадження, доводять нам зворотнє. У чинному національному законодавстві також прямо не вказано про те, що багаторічні насадження, які розташовані на земельній ділянці, вважаються складовою частиною речі (наприклад, як у Цивільному уложенні Німеччини (§ 93) [1, с. 17]), правовий режим якої визначено ст. 187 ЦК України.

Аналіз легального визначення складової частини речі, що міститься в ч. 1 ст. 187 ЦК України, вказує на те, що ознакою складової частини є неможливість відокремлення її від єдиної речі без її пошкодження або істотного знецінення. Пошкодження єдиної речі при виокремленні певної складової частини полягає в тому, що при цьому втрачається, так би мовити, «відповідна ланка в єдиному технологічному ланцюзі», що унеможлиблює її функціонування [2, с. 102]. Так, рослини, багаторічні насадження, які знаходяться на земельній ділянці створюють з нею єдине органічне ціле. Відокремлення їх від ділянки слід розглядати як зміну природних характеристик ділянки. Але, не у всіх випадках ми можемо стверджувати саме так. Якщо мова йде про декілька кущів винограду на земельній ділянці, то їх перенесення можливе без суттєвого знецінення як земельної ділянки, так і самих насаджень. А коли ми розглядаємо виноградні насадження, як сільськогосподарські угіддя, створені відповідно до ст. 2 Закону України «Про виноград та виноградне вино» від 16.07.2005 р., № 2662-IV за Проектом на створення виноградних насаджень, затвердженого Міністерством аграрної політики та продовольства України та зареєстровані в центральному органі виконавчої влади, що реалізує аграрну політику, політику у сфері сільського господарства, то повинні виходити з того, що такі угіддя складають єдиний цілий об'єкт – виноградні насадження, де виноградник є складовою частиною земельної ділянки. При переході права на такий об'єкт, його складові частини не підлягають відокремленню за ч. 2 ст. 187 ЦК України, яка носить імперативний характер. Це слугує гарантією охорони прав нового набувача єдиної речі, у разі, якщо після укладення договору на її придбання буде встановлено, що єдина річ не співпадає з предметом укладеного правочину через відокремлення від неї хоча б однієї складової частини [2, с. 102].

Слід зауважити, що не дивлячись на імперативність ст. 187 ЦК України, законодавством не встановлено заборону на укладання правочину щодо переходу права власності до іншої особи, предметом якого буде складова частина такої речі, зокрема виноградні кущі. Але, правовими наслідками укладання такого договору стане визнання за кожною складовою частиною статусу окремої речі з відповідними змінами їх вартості та правового режиму.

Список використаних джерел: 1. Гражданское уложение Германии: Ввод. закон к Гражд. уложению. – Кн.1. – Пер. с нем. / Научн. ред. А.Л. Маковский, Н.Г. Елисеєв и др. – Серия «Германские и европейские законы». – М.: Волтерс Клувер, 2004. – 816 с.; 2. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. – Т. 4: Об'єкти. Правочини.

Туєва О. М.

*доцент кафедри земельного та аграрного права
Національний Університет «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»*

ПРАВОВІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО РЕЗЕРВУ ТА ДЕРЖАВНОГО ІНТЕРВЕНЦІЙНОГО ФОНДУ

Гарантією забезпечення продовольчої безпеки України є формування державного продовольчого резерву – запасу окремих видів сільськогосподарської продукції. Створення спеціальних продовольчих резервів передбачено Законом України «Про державний матеріальний резерв» від 24 січня 1997 р., №51/97-ВР [1], у ст. 1 якого зазначається, що державний резерв є особливим державним запасом матеріальних цінностей, призначених для використання в цілях і в порядку, передбачених Законом, до складу якого зокрема входять запаси сировинних, матеріально-технічних і продовольчих ресурсів, необхідних для забезпечення національної безпеки держави, стабілізації її економіки та виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Отже державний продовольчий резерв є складовою частиною державного матеріального резерву. Державний продовольчий резерв покликаний виконувати одночасно декілька функцій: 1) забезпечувальну функцію, оскільки його існування має гарантувати забезпечення держави та її населення необхідною кількістю продовольства, сільськогосподарської продукції рослинного і тваринного походження; 2) регулятивну функцію, адже він виступає важелем підтримки рівноваги попиту та пропозиції і регулювання цін на організованому аграрному ринку [5]. На жаль Закон не містить визначення поняття державного продовольчого резерву, у зв'язку з чим відбувається отождення різних за своєю правовою природою об'єктів. Так постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2009р. №847 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» [3] у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів державного регулювання ринку сільськогосподарської продукції» від 4 червня 2009 р. №1447-17 у численних нормативно-правових актах слова «продовольчий резерв» і «державний резерв» були замінені відповідно словами «інтервенційний фонд» і «державний інтервенційний фонд» - отже вважаються синонімами. Разом із тим Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» був доповнений визначенням Державного інтервенційного фонду як такого, що формується Аграрним фондом за рахунок фінансових інтервенцій, заставних, форвардних і ф'ючерсних закупівель та використовується для здійснення товарних інтервенцій з метою забезпечення цінової стабільності. Аналізуючи визначення понять «державний резерв» і «державний інтервенційний фонд» можна дійти висновку про їх нетотожність. По-перше, ці фонди відносяться до різних сфер управління. Управління державним резервом (і його складовою - продовольчим резервом) здійснює Державне агентство резерву України, правове становище якого закріплено Указом Президента України від 13 квітня 2011р. № 463/2011[4], а інтервенційний фонд формується Аграрним фондом, який належить до сфери управління Мінагрополітики. По-друге, різним є призначення цих фондів. Державний резерв призначається для забезпечення потреб України в особливий період; надання державної підтримки окремим галузям народного господарства, підприємствам, установам і організаціям з метою стабілізації економіки у разі тимчасових порушень термінів постачання важливих видів сировини і паливно-енергетичних ресурсів, продовольства, виникнення диспропорції між попитом і пропонуванням на внутрішньому ринку та участь у виконанні міждержавних договорів; подання гуманітарної допомоги; забезпечення першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. До